

Nro 17.

A' FELS. R. TSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

*Költ Bétsben Augustusnak 26-dik napján 1794.
esztendőben.*

B É T S.

A sok hadi nyúghatatlanság, gond és fáradtság miatt annyira meg rongáltatott, a' muszلمانok ostorának, Koburg hertzegnek egészsége, hogy fő kormányozói hivatallyának további folytatására magát elégtelennek lenni itilvén, egynéhány izben esedezett immár Fels. Urunk előtt, hogy őtet mostani terhes kötelessége alól fel szabadítani méltóztatna. Végtére tellyesítettett alázas esedezése, 's helyette Gr Klerfait hadi tármesterre bizattatott az Austriai fő ármádiának kormányozása. — Waldeck hertzeg lovas General is le tette változó egészsége miatt General

R

Kvártély-mesteri hivatallyát, és Fels. Úrunk rendelkezéséből *Bolió* F. M. Lajtinántnak adta azt által.

Itten annyira meg nevedett tegnap és tegnap előtt a' duna vize, hogy a' *Leopold* városának égyyik részében tsonakokon kellett járni.

Hadi Történetek és Környülállások.

Schwetzingeni fő kvártélyából azt a' jelentést tette *Aug. 15* ik napján *Albert* hertzeg, hogy *Blankenstein* Generál corpusának, melly *Triertől* *Wittlichig* vonta magát, meg erősítésére 4 batalion gyalogságot indított el, a' mellyek, ha a' szükség kívánándja, *Aug. 22* ik napjára *Koblenczbe* mehetnek, és *Collich* vidékére előre nyomúlhatnak.

Koburg hertzeg azt írja *Aug. 9* dikén *Fourni* kvártélyából, hogy az előtt való napon három vagy négy ezer *Franzia* indult *Hautin* felé, égy más az elsőbnél is erősebb colonne pedig a' *Pontiseri* tetők felé. Az elsőbb colonne *Halebayig* nyomúlt előre, a' honnan ki is szoritotta vigyázó seregeinket; hanem egynéhány ágyú golyóbist repitvén közikbe *Gr. Kollovráth* Generál, ismét vissza mentek *Hautinba*. — A' második colonnétól, melly az *Oubayi* tetőkön állapodott meg, mintegy egy escadron lovasság erezkedett le a' völgybe, 's ottan öszve puskázott *Barcó* huszáraival. Az alatt egy compánia gyalogság az *Oubayi* tserjébe rejtett vadász katonáinkra ütött, 's ki is szoritotta onnan őket. És így, a' mint *Nauendorf* és *Kollovráth* Cs. K. Generálok jelentették *Koburg* hertzegnél, egélz elő vigyázó cordonnyát előre vitte az ellenség, és jó formán meg erősítette külső tábori vigyázóit.

Ugyan ő, és ugyan onnan azt írta *Augustusnak* 10-dikén, hogy a' *B. Werneck* F. M. Lajtinánt által portára ki küldetett seregek, égyy 25 ezer emberből álló *Fr.* seregre találtak, mellynek fő korpusa *Tongern* és *Warem*, avantgardéja,

avagy előjáró serege pedig *Haugnól* mellett tábo-
rozik. Továbbá azt is jelentette *Aug. 13 ik* nap-
ján a' nevezett *Feldmarsal*, hogy a' hegyek közt
való szoros utaknak őrizetére 3 batallionnal *Nauen-*
dorf Generál Májor, *Monjoiba* pedig 5 compánia
gyalogság, 's 8 esquadron lovasság küldettek.

Hervé 11 dik Aug. A' *Barcó* hulzár rege-
mente, és *Mahony* vadász seregétől 6 compánia
ittén keresztül marsiroztak, 's egyenesen *Trier* vi-
dékére tartottak. Ezekén kívül a' *Beaufayi* lá-
gerből is egynéhány regementek mentek oda. —
Koblentzbe egy corpus parantsoltatott *Koburg* her-
tzeg ármádiájától menni. — Még most is *Lüt-*
tichben vagynak a' *Frantziák*, az *Amercour* ne-
vű külső városban pedig *Austriacusok*; de mind
a' két felekezet tsendesesen viseli magát, ritkán
esik köztök egy 's két piszafnál több. — *Brüz-*
szel városába *Frantzia* előjárók tétettek, a' pol-
gárságtól minden fegyver el vétetett, 10 ezer *Fr.*
fekszik benne, a' kik tartván a' történhető lár-
mától, töbnire mind a' piatzokon és úttzákön
tanyáznak. — 20 tekintetes személyek küldetek
Frantzia Országba.

A' *N.* Gyűllés 4 milliomot igirt az északi *Fr.*
ármádiának jutalomúl, hogyha jövő *September-*
nek végéig meg veszi *Rotterdámot*.

Venlóból *Geldriának* középszerű városából
iratik, hogy már a' *Hollandiai Flandriát* is egész-
len el foglalták a' *Frantziák*, és hogy *Fort Isa-*
bellát is, a' melly nem messze van *Herzogenbusch-*
tól, kezekre kerítették, az ott feküdt, és magát
vitézi módon védelmező *Hollandus* őrizet a' *Fil-*
lippine nevű erősségbe vonta magát. Szám álh-
tatlan szeker eleséget küldönek a' *Hollandusok*
nemcsak tulajdon seregeikhez, hanem a' *Cs. K.*
ármádiához is.

Egy, *Aug. 13 ik* napján költ *Koblentzi* levél-
ből azt olvassuk, hogy *Wittlichtől* két órára
állanak a' *Fr.* külső vigyázók, és hogy *Martest*

hálban, és a' zöld mezőben fülökig bé sántzolylyák magokat az égyyesült Austriai és Trieri seregek, 's készek, ha a' környülállások kívánádják, meg ütközni az ellenséggel. — A' Prusszusok *Duremond* mellett állapodtak meg. — A' *Trierből* ki futott emberek beszélik, hogy ottan igen szoros hadi fenytéket tartanak a' Frantziák, melly annak bizonyos jele, hogy sokáig meg akarnak, ha lehet, annak birtokában maradni. A' fellyebb nevezett napon, dél után 3 órakor, egy Estafétát küldött *Blankenstein* Generál *Koblenczbe*, mellyben azt adja az előjáróknak tudtokra, hogy ő jót nem álhat lakó városoknak bátorságos meg meg maradásáért. Ugyan ez a' Generál által küldötte a' bagazsiáját a' Rajnán. *Namurban* rendkívül való drágaság uralkodik. — Két száz oda való ifjak szolgálatot akartak a' Frantziák közt venni, de azt a' választ nyerték, hogy tsak akkor fognak bé vétettetni, a' midön különös corpust fognak magok közt formálni. — Mind itt, mind *Lüttichben* nagy hadi santzolást vísznek végbe. *Namurtól* öt millió livrát kívántak, azt adván hozzá, hogy ha hamarjában le nem fogják azt tenni, egynéhány embereiket küldik zálogba Frantzia Országba. — A' *Lüttichben* fekvő Frantziák magok azt beszélik, hogy mihelyt több seregek fognak *Austriai Belgyiomból* hozzájok menni, azonnal meg ütköznek a' *Mastrichtnál* táborozó Austriai seregekkel. Már ottan is fel állították a' szabadság fáját, hanem még ekkorig nem elegyítették magokat a' város polgári igazgatásába, a' templomok is nyitva tartatnak, 's minden nap misét szolgáltatnak azokban a' papok.

A' Rajna vidékéről Wormatiából 13 dik Aug.

Tegnap reggel számos Frantziaság ment ki recognoscirozni, a' *Rajná*tól fogva a' hegyekig. *Oggersheimnál* víszza nyomták az Austriai külső őrállókat, 's egész *Frankenthalig* jöttek, hanem

a' Cs. K. vitézek segítséget kapván, ismét el foglalták előbbi őrálló helyeiket. — Ugyan azon időben ütöttek a' *Kleinkarlenbach* mellett vigyázott Prusszus külső őrállókra is, a' melly alkalmatossággal egy dragonyos hadnagyot meg ölték, 's egynéhány köz embert pedig el fogtak.

Manheim 12 dik *Aug.* Talám egy áldott nap sem múlik el, hogy izámossan ne mennének a' Frantziák az *Oggersheim* mellett vigyázó Cs. K. strázsák ellen. Ma két Palatinatusbeli batalion indult innen ki egész tábori készületével egygyütt, hogy *Rheintürkheim* alatt által költözzön a' *Rajna* vizén, 's mennyen *Wormatiához*, a' több Német Birodalombeli seregekhez. Fülébe menvén e' dolog a' Frantziáknak, és úgy gondolkozván, hogy ama két batalion *Frankenthalon* keresztül fogna utazni, egynéhány osztály lovasság leselkedett utánok, a' mellyek mindazáltal az ott vigyázó Német seregeknek ágyú golyóbisai által villa igazitattak. — A' Palatinatusi V. Fejedelemséghez tartozó *Dürkheimi* só-aknákból, ismét 100 szekér sót vittek el a' Frantziák *Landauba*, és meg parantsolták a' munkásoknak, hogy szorgalmatossan készítsék a' sót. — A' szőlő hegyeken le vagdallyák az éretlen szőlő fürtöket, meg főzik nádmézzel, 's azzal lakoznak, a' szőlő tökéket pedig ki ássák a' földből, 's tüzet raknak belőle.

Frigyes Belgyiom.

Bréda ellen keményen köszörülik fogaiukat a' Frantziák, 's e' végre minden erejeket arra felé fordították. — Azonközben az annak környékén táborozó Anglus seregek naponként mind jobban jobban öregbülnek, és olly rendeléseket tettek, hogy ottan nem egy könnyen fúrhattya magát által az ellenség. — *Hulstban*, Hollándiai Flandriának erősségében fekvő őrizet 2 batalion Hannoveránusokkal szaporitatott, és így nem olly hamar és könnyen tsiphetik el Hollándiai Flandriát

a' Frantziák, a' mint ők magok magoknak hizekedtenek vala. *Sluysnek* el vételekor vak lármát csináltak a' patrióta seregek, tettetvén, hogy *Cadsand* szigete felől akarják azt ostromlani, 's azomban más felől tsónakokon menvén a' vár alá, kevés erővel és veszteséggel el foglalták azt. Az ott vólt Hollándiai őrizet Frantzia rabságra vitetett.

Töbnire minden Hollándus seregek *Berg-op-zoomba*, *Brédába*, és más vég várakba menni parantsoltattak. — Az Anglus seregek néhány Hollándus regementekkel egybe kaptsolatva a' nevezett két vár közt telepedtek le, 's fő kvártélyok először *Nispenben* vólt, hanem onnan is kiszoritattak az ellenség által, 's kénytelenek vóltak magokat hátrább vonni, és így már most, mind *Breda*, mind *Bergopzoom* bé vagyon zárattatva. A' Hollándiai patrióták és parantzok, a' hol lehet segítik a' Frantziákat, kiváltképen az által, hogy nem engedik a' vizi tsatornákat helységeknek védelmeztetésére ki nyittatni. Egynéhány *Ingenieur* tisztek is tapasztaltattak e' dologban együtt érteni az ellenséggel, 's e' miatt vasra is verettettek, a' helytartó Fejedelem parantsolattyából.

Aug. 4 dik napján tartatott Gyűllésében a' Belgiomi Karoknak és Rendeknek egy különös beszédet tartott a' helytartó Fejedelem, mellyben a' többek közt ekként fejezte ki magát, hogy noha minden tartományok kézkek hazájoknak védelmezésére, a' polgári előjárók és hivatalosok az erősségeknek minden szükséges eleséggel, és eszközökkel való bé töltésekre, a' tábori táraoknak meg rakatásokra, és a' hadakozó hajóknak fel fegyverkeztetésekre; de még is két fő tárgyak vagnak, mellyek el kerülhetetlenül szükségesek Hollándiának védelmezésére, u. m. pénz és ember. Meg vallom, így szóllott a' helytartó fejedelem, hogy a' jelenvaló hadakozás minden előbbi hadakozásoknál költségesebb, hanem külömbözőbb

is azoknál, mivel olly ellenséggel vagyunk, a' ki ennekelötte esméretlen eszközökkel él; a' ki coloniainak, az az, Amerikai tartományainak, kereskedésének, földje mívelésének, és a' nemzet köz javának veszedelmét semminek tartya, tsak hogy erejének természet felett való meg vonása által hasonló nyomorúságba ejthessen más nemzeteket. Nem lehet az ilyen ellenséget bé zároltatott kints tárral meg győzni. Az ellenébe szegzettendő erő minden kétség kívül erőnknek megkettőztetését kívánnya, de nem nagyot, hogyha meg gondollyuk, mik lennének, ha az ellenség szerentsés lenne gonosz szándékában. Ahoz képest nem kérhetem elegendőképen Hatalmasságotokat, és a' tartományokat, minden lehető dolgoknak el követésére, 's finantziánknak olly állapotba való tételére, hogy a' hazánknak védelmezésére szükséges költségek, mennél hamarább és serényebben ki szereztessenek. „ Ezen fel tételét azzal rekesztette bé a' helytartó Fejedelem, hogy el kerülhetetlenül szükséges a' Statusnak védelmezésére kívántató népet ki állítani, nemtsak a' mezőben táborozó, és erősségekben fekvő seregeknek szaporításokra, hanem a' tartományoknak fedezésekre is, hogy ekképen másutt lehessen a' reguláris seregeknek hasznokat venni. — Ahoz képest azt tanátsoliya, hogy a' mezőben szenvedett seregek idegen tartományokban való közönséges recrutirozás által egészitessenek. A' hazán kívül, ne hogy a' más, és el kerülhetetlenül szükséges eszköz meg akadályoztasson, melly abban áll, hogy a' tartományoknak belső védelmezésekre számos tartománybeli katonaság állittasson fel. Ennek a' tartománybeli katonaságnak, a' helytartó Fejedelemnek javaslása szerént, corpusokra kelletik fel osztattatni, és épen olly lábra állittatni, a' minémün állanak a' rendes seregek, t. i. szüntelen a' fegyverben kell őket gyakorlani, és hollandus tisztek által kórmányoztatni, azon esküvés által kell azokat le kötelezni, a' mellyel le vagynak a' rendes seregek kötelez-

tetve; de azért nem kell őket akarattyok ellen a' hazán kívül vinni.

A' helytartó Fejedelemnek ezen hasznos tanácsát, és a' jelenvaló környülállásokat gondolóra vévén, és jól megfontolván, Aug. 9 dikén tartott közönséges gyűlésben a' Statusok, mindnyáján meg egyeztenek abban, hogy a' respUBLICÁNAK belső őrizetére nationalis katonaság állitasson fel, és nemtsak magok az előjárók, hanem égyen égyen minden jó hazafiak rendkívül való buzgóságot mutatnak a' helytartó Fejedelem által tanácslott tárgynak eszközésében, úgy annyira, hogy nemtsak a' falusi, hanem városi lakosok is fegyvert fognak hazájoknak védelmezésére.

Kevés ideig maradhattak az Anglus seregek *Bréda* és *Berg op. Zoom* előtt való tanyáikban; ismét el hagyták azt, és balra a' *Maas* vizéhez közelebb vonták magokat. Ellenben a' Hollándiai ármádia *Brédától* fogva *Gorcumig* nyúlik a' Hollándiai tartományba vivő leg nagyobb útnak fedezése végett. — A' *Yorki* herczeg *Herzogenbusch* szomszédtságában táborozik, hogy ekképen közelebb lehessen *Koburg* herczeg ármádiájához, a' melly fekvése a' *Fourenban* tartatott hadi tanácskozásban határozott meg, azzal biztatván magokat a' hadi vezérek, hogy a' Hollándiai *Brabantzián*ak erősségeire, és az azoknak környékeire kibotsátott vizek elegendők lesznek az ellenség fel tételeinek meg akadályoztatására.

Anglia.

A' *Magyar Kurirnak* 14-dik darabjában, a' 205-dik lapon irtuk le azt a' rettentő *Londoni* tüzet, mellyhez hasonló száz esztendőtol fogva nem történt Angliában. Annak puszta helyét gyakorta meg látogatták *Londonnak* érzékeny lakosai, az úgy nevezett *Dissenteriseknek* papjaik pedig tsak nem minden mivelő napnak estéjén prédikállanak és imádkoznak, vagy a' tűz által meg

emésztetett házaknak hamvas és pufzta helyein, vagy a' szomféd mezőségen (m). Ez az isteni tiszteletnek módja nagy buzgósággal és megilletődéssel szokott végbe menni, és nem halzon nélkül a' kárvalloottakra nézve, kiknek felsegéteésekre bőven adakoznak érzékeny polgár társaik, úgy annyira, hogy ezen hólnapnak elein már 12 ezer font sterlingre szaporodott a' segítségekre ölzve adatott summa. — Eggy *Bréwer* nevezetű úr maga 200 font sterlinget ajándékozott nekik.

Eggy bámúlásra méltó dolog történt e' nagy tűznek alkalmatosságával, mellynek tapasztalása leg több nézőket von és indit a' tűz helyének szemlélésére. Eggy *Quackerne* a' háza a' körülötte meg emésztetett házaknak kégyetlen lángjai közt is olly épségben maradt, hogy még tsak ablakjainak üvegje sem repedeztek meg a' sütő tűz miatt (n).

(m.) *Dissenteri-seknek* neveztetnek Angliában, az *Anglicana Ecclesiától* elszakadtak, mint p. o. a' *Presbyterianusok*, *Puritanusok*, és mások. A' múlt században történt nagy revolútiókor tsináltak eggy törvényt, melly szerint azt kívánták, hogy *Ersébet királynénak* és *I Jakab királynak* az *Ekklesiái fenyitéket* illető törvényeit a' protestáns *Dissenterisekre* nem kell ki terjeszteni; hanem az ellenkező értelmük nem állottak kívánságokra. Ezeknek a' *Dissenteriseknek* addig nem szabad isteni tiszteletet tartani, mig annak helyét a' püspöknek bé nem jelentik, 's laistromba bé nem irattyák. Az isteni tisztelet alatt nem szabad nekik ajtaikat bé zárni, melly alkalmatossággal a' ki őket meg háboritaná, 20 font Sterlingre büntettetne a' *Magistrátus* által.

(n.) *Quackereknek* (*Trembleurs*) neveztetnek Nagy Britanniában és az északi Amérikában

A' *Quacker* mikor leg nagyobb divattyában volt a' puztító tűz, akkor is tsendesen ült maga szobájában, és se familiáját, se tselédjeit ki nem bocsátotta házából, azzal biztatván őket, hogy az ő hajlékának leg kissebbet sem árthat a' tűz. — Ezen történetet sokan rendkívül való dolognak, az az, tsudának tulajdonittyák, 's azt hiszik, hogy nagy hite és könyörgése által tartotta legyen meg a' *Quacker* a' maga házát. — Mások, és talám helyesebben is úgy gondolkoznak, hogy ezen ház alkotmányának módjában kelletik megmaradásának okát keresni. — Igen jó volna, hogyha ez az égyügyü *Quacker* a' köz jóért, ki nyilatkoztatná titkos mesterségét.

A' *Wallisi* hertzegnek (igy neveztetik Angliában a' királynak első szülött fia, és a' koronának örököse) ezen folyó hólnapnak 11 ik napján tartatott születése napjának innepén igen nagy pompa volt a' királyi udvarban, mellyen sok nagy méltóságú urak és asszonyok jelen vóltanak. Úgy hallatik, hogy nem sokára meg fog ez a' hertzeg házasodni.

---

azok a' keresztények, a' kik igen sokat építenek az álmok látásokon 's jelenéseken, és közönségesen reszketnek, a' midőn vagy a' sz. Lélekre várakoznak, vagy extasisba, az az, lelki ragattatásba esni tettetik magokat. Sem templomok, sem rendes papjaik nintsenek, hanem öszve gyűlvén mind addig nagy halgatásban vagynak, mig égyik valamellyik közzülök, akár férfi, akár asszony legyen az, felkél, és minden eleve való készület nélkül imádkozik, és prédikál. — Ezeknek első szerzőjök volt, eggy múlt században élt, melancholicus Fox György nevü Angliai varga, a' ki álombeli látások, és sanyarú élete által rövid idő alatt igen sok követőkre talált. A' ki a' Quackerekről bővebben akar értekezni, olvas-

A' *Londoni Trinity* igen szerentsés vólt e' nyáron tengeri vizsgálódásaiban, és azon veszedelmes tengeri föveny hármok közt, melly közönségesen *Goodvinsnek* neveztetik, olly mélységre talált, mellyben a' leg nagyobb szélveszek közt is bátran ki hányhatták vasmatskáikat az útzó hajók. (o). — *Canadá*nak fő városában *Quebeckben* is zenebonát akartak a' *Párisi* Közjóra ügyelő *Commissiónak* spionnyai gerjeszteni, de jókor ki nyilatkoztatván a' dolog még zöld fűvében meg fojtatott.

Lengyel Ország.

Warsóviátan minden fegyvert fogható lakosnak fegyvert kell kezébe venni, 's hazáját védelmezni, akár nemes akár nemtelen, akár gazdag akár szegény, akár úr akár szolga légyen az. — Erős és mély sántzal vagyon a' város körül kerittetve, mellyen belől fekszik *Cosciuscó* Generálnak 72 ezer emberből álló serege. Hogyha kemény ostrom alá vétettetik ez a' város, igen kevés ház marad benne épségben, minthogy többire mind fából vagynak épittetve. — A' *Visztula* környéken uralkodó szárazság rendkívül való, a' minéműre egy élő ember sem emlékezik. Mind ez, mind a' körül belől táborozó armádiák miatt, mellyek minden mezei vetést és kerti veteményt öszve tapostak és rontottak, igen nagy szükség uralkodik, nemcsak *Warsóviában* magában, hanem annak vidékén is. A' barmoknak

---

sa meg T. Mindszenti Sámuel úr által fordított Broughonnak a' Religióról való historiai Lexiconnyát a' Q. betűben.

(o.) *Trinity-nek* neveztetik *Angliában*, 's nevezetessen *Deptfordban*, az a' közönséges költségen épittetett, és tartatott ház, mellyben

se eledelek, se vizek nintsen, melly miatt nagyon hűllanak. — A' Prussziai király fő kvártélyában hasznos pontok tétettek fel a' Lengyelekre nézve, és a' mint a' hir foly, égyességre fog a' két felekezet lépni. — Nem igaz, hogy *Kosciuskó* ármádiáját oda hagyta és *Párisba* ment volna; sőt inkább még most is legényessen viseli magát, és leg kissebbet sem múlat el, a' mit hazájának hasznosnak lenni lát és tapasztal. — A' Lengyel Országban táborozó Orosz seregeknek száma 30 ezer emberre tétetik, a' többi *Finlandia* és *Török Ország* szélein fekszik, amott a' Svécusoknak, itten pedig az Osmanoknak mozdúlásaikra vigyázzván. A' *Warsóviai* Nemzeti Tanács még most is szüntelen való foglalatoságban van, és azon munkálódik, hogy *Mossinsky* korona Marsalt, Gróf *Unruht*, a' Lengyel Orzági kintstartót, és a' *Curlándiai* Agenst *Schwanerfeldet*, előbbi szabadtságaikba helyheztesse.

Múlt hólnapnak 28 dikán egy tsapat fegyveres Lengyel ütött bé *Gombinba*, a' déli Prussziának égyik városkájába, holott mind a' kaszszában lévő adót, mind a' posta szekeret el rablotta, 's ezen lévő 5 hordó pénzt a' kotsissal égyütt el vitte. — Még most is Prusszus seregek fekszenek *Krakóviában*. — *Danczig* városának polgári kórmánya új lábra állittatott. Megparantsolta a' Prussziai király *Warsóvia* alatt fekvő ármádiájának, hogy midőn őt látni fogják,

---

az *invalidus* hajósok tápláltatnak. Ennek a' háznak gondviselői kötelesek arra vigyázni, hogy *Angliának* *Themse* nevű leg nevezetesebb folyó vize mindenkor alkalmas legyen a' hajókázásra, hogy jó kórmányozók neveltesenek, kiváltképen pedig arra, hogy mind a' nevezett folyó vizben, mind a' tengerben lévő föveny halmok ki találtassanak. Ezek tehát azok, a' kik a' vizeket mérni szokták.

senki se kiáltson *Heraust*, és senki se álljon előtte fegyverben, mivel nem mezőben, hanem csak városban való a' pompa. Minthogy kevés tábori papok voltak a' Prusszus armádiánál, már most minden regement papjának, maga regementje mellett kell lenni. — A' Lengyel Országban volt Orosz seregek az Orosz Birodalom határjaira parantsoltattak vissza menni.

A' *Warsóviai*, Aug. 1. ső napján költ közönséges levelek, ekként festik le a' Lengyel Országgi hadi dolgoknak jelenvaló környülállásait: A' mi armádiánk, úgymond, egy hólnaptól fogva a' *Vistulán* innen fél mélföldnre táborozik a' városhoz. — A' fő kormányozó *Kosciuskó* *Mokrolow*, *Zajanczek* Generál Lájtinánt *Wola*, *Mokronowski* Generál Lájtinánt pedig *Mariemont* alatt fekülznek. — *Kosciuskó* armádiájával által ellenben áll a' *Chruszczew* és *Denisow* vezérlések alatt lévő Orosz armádia; *Zajanczek* és *Mokronowski* G. Lájtinántokkal által ellenbe pedig a' Prussziai sereg, melly 15 ezer emberből állani mondatik. — A' mióta *Zajanczek* G. Lájtinánt *Wola* vidékén táborba szállott, azóltától fogva egész erejeket ellene fordították a' Prusszusok, 's igyekeztenek ötet onnan ki nyomni. — Jul. 27. dik napján, jókor reggel rajta ütöttek a' *Wola* előtt készitetett battériára, 's egynéhány óráig tartó ágyúzások után ki is nyomták abból a' Lengyeleket. Hanem segítségek érkeztvén ezeknek, ki hajtották ugyan abból amazokat, de csak ugyan nem maradhattak annak birtokában sokáig, mivel több Prusszus seregek érkeztvén oda, kénytelenek voltak azt által engedni ellenségeiknek. — Ezen tsata közben egy felől a' *Mariemonti* vidékén táborozó Prusszus colonné, más felől pedig az Oroszok akartak *Wolához* közelebb menni, hanem amazokat *Mokronowski*, ezeket pedig *Kosciuskó* Generálok akadályoztatták meg ártalmas fel tételeikben. — Mióta Prusszus kézben vagon *Wola*, azóltától fogva minden nap irtóztató ágyúzás hallatik. *Zajanczek* Generál szünte-

len nyúghatatlankodtattya őket, mellyből azt lehet ki húzni, hogy nem sokára veres ütközet fog köztök esni.

Brzescből, avagy Brisciumból, Lythvániának nem utolsó erősségeből azt a' hirt vettük mostanában, hogy *Derfelt* Orosz Generálnak 12 ezerből álló colonnéja hirtelen ki marsirozván a' *Chelmi* Wajdaságból, egy része *Kaminieck*, más része pedig *Wilna* felé vette úttyát, mellyet nyomba követett *Siernkovski* Lengyel Generál.

Kevésbe múlt, hogy *Wilnát* a' Lythvániai hertzogségnek fő és anya városát múlt napokban el nem tsipték az Oroszok. Az alatt t. i. míg *Wielohorski* Generál a' *Lida* mellett fekvő Orosz ármádiát szemén tartotta vólna, ennek egy része *Zubow* és *Knorring* Generáloknak vezériések alatt *Juliusnak* 17-dik napját követett éjjel *Wilna* felé lopódott, és sebes utazása után, ugyan azon hólnapnak 19 dik napját meg előzött éjjel oda ért. — A' városban 250 katonánál és hét ágyúnál több nem vólt, még is mindazáltal bátorkodtak *Grabowski* és *Meyen* Lengyel Generálisok a' 7000 emberből álló Orosz seregnek ellent állani, és a' fegyveres polgároknak segítségek által az ellenséget hátra verni, a' kik a' közel lévő tetőkre vonván fel magokat, keményen ágyúztak a' városra, mind addig, míg *Wielehorski* Generálnak feléjük való közelgetését hallották vólna, a' midőn, félvén attól, hogy a' több Orosz seregektől el szakaszatnak, oda hagyták az említett tetőket.

A' *Lembergi* levelek beszélik, hogy számos Austriai sereg és ártilléria ment Cseh Országból Gallicziába, még pedig olly nagy sietőséggel, hogy sem éjjel, sem nappal nem vólt nyugodalomra való idejek.

A' leg közelebbi *Berlini* tudósítások szerént hozzá kezdtek immár a' Prussus seregek *Warsóviának* ágyúztatásához; de mivel a' nem formális erősség, nem megy kedvek szerént a' dolog,

következésképen hogyha el akarják azt venni, elsőben is *Kosciuskót* kelletik a' város előtt készített mély sántzaiból ki venni, a' melly nem egy hamar, nem is olly könnyen fog meg esni, a' mint ők vélekedtenek, mivel a' nevezett Lengyel Generál számosabb néppel vagyon mint ők, 's kész utolsó embereig magát védelmezni.

Múlt hólnapnak utolsó napján fogtak a' a' Prusszusok *Warsóviának* kemény ágyúztatásához, a' midőn egynéhány száz bombák bé is repitettek abba, mellyek által egynéhány külső városi házak meg is emésztek. *August. 3* dikán egészen meg szűntek annak lövöldöztetésétől. — Eggy *Heymann* nevű *Warsóviai* Zsidó a' Lengyel Ország ellenségeivel való titkos égyet értése miatt fel akasztatott. — *Orchovsky* azt javasolta a' Nemzeti Tanátsnak, múlt hólnapnak 18. dikán tartatott gyűlésében, hogy azok a' parasztok, a' kik vagy személyesen fegyvert fognak, vagy két fiakat adnak a' Hazának védelmezésére, szabadosakká tétessenek. Az ez által okoztatandó kár a' nemzet kints-tárából pótoltasson ki a' birtokos uraknak, a' haza árulóknak birtokmányok pedig olztattassanak fel a' fegyvert fogandó parasztok közt.

Frantzia Ország.

A' kégyetlen *Neró* Római Császár gyakorta azt kívánta, bártsak az egész emberi nemzetnek egy feje volna, hogy ekképen egy ütással egészen le vághatná azt. Hasonló indulattal bíró nem ember, hanem a' fene vadnál is kégyetlenebb teremtés volt *Robespierre*, a' ki a' *Luxenburg* nevű *Párisi* tömlőtzen rekesztetteket, hét személyen kívül, mind ki akarta e' világból végeztetni. A' mióta ötet el ragadta *Lucifer*, azöltától fogva igen sok foglyok botsáttattak szabadon; ellenben annyi, vagy még több dugatik helyekre a' *Robespierre* követői közül. *Talliennek* javaslására azt végzette a' Nemz. Gyűlés, hogy minden fogolynak szabad legyen ügyét védelmez-

tetni, nem úgy mint *Robespierre* idejében, a' ki igen rövid processust tétetett azok ellen, a' kiket gondolt, hogy akadályoztatására lehetnek gonosz fel tételének. *Merlin* Aug. 4 dik napján így szólott a' többek közt a' Convent előtt: Az öszve esküttek gyakorta beszélték az igazságról, de soha sem gyakorolták azt; mi tehát keveset szóllyunk arról, hanem tselekedeteink által bizonyítsuk meg, hogy valósággal szeretjük és gyakoroljuk az igazságot. Légyetek tsendességgel igaz emberek; *Sylla* nints többé, a' keménység igazság által fog ennekutánna mérsékeltetni. — A' közönséges vádolónak nem szabad többé maga szabad tettése szerént bánni az el vádoltattakkal, ezeknek is jussok vagyon a' magok védelmezésekre. Az igazságnak változhatatlannak, de egyfersmind érzékenynek kell lenni. „ — *Freron* azt javasolta a' Conventnek, hogy mivel a' Párisi Tanács házban gyüllöttek a' *Robespierre* barátjai öszve, és a' polgári előjárók is vele öszve esküttek a' N. Gyűlésnek el töröltetésére, rontattasson le a' földig. Erre *Granet* azt felelte: *Páris* városának köfalai, *úgymond*, nem vétkesek, gvillotiniroztassátok a' bünösöket, de hagyjatok békét a' házaknak.

Brüszfel városa húsz deputátusokat küldött a' *Párisi* Conventhez *Jul.* 29-dik napján, olly véggel, hogy a' Brabantziai Statusoknak azt a' magok meg határozását, melly szerént magokat öszve akarják a' Fr. republicával kaptsolni, tudtokra adják. Meg válik mit fog a' Convent erre felelni, elég az ahoz, hogy harang zúgásokkal, és a' közönséges és magános házaknak meg világosításával fogadtattak Párisban a' Brabantia Statusoknak deputátusaik. — Nem tsuda, hogy az ellenségtől való féltekben, most a' *Frantiákhoz* láutzatnak hajlani a' *Brüszfeliek*.